

Název Dizertačná práce

Eco Trendy - Eco Friendly

Autor: MgA. Soňa Zajacová
Studijní program: Výtvarná umění
Studijní obor: Multimédia a design
Školitel: doc. Mgr. Ivan Titor
Oponenti: prof. Júlia Sabová, akad. mal.
Doc. Ferdinand Chrenka, akad. soch.

Oponentský posudok

Hlas zodpovednosti silnie. Zodpovednosti za všetko, čo predstavuje trvalo udržateľný život. Pre nás dizajnérov to znamená, že skončilo navrhovanie produktov bez obmedzení. Veľmi rýchlo sa náš talent v podobe atraktívneho dizajnu mení na smeti. Vynaložené energie, suroviny a technológie sa po použití menia na hromadu odpadu. Obrovské tony bývalých vecí sú hrozbou pre prírodu. Pre tvorcov, výrobcov aj obchod sa stalo povinnosťou myslieť na koniec života produktov už pri ich navrhovaní.

Bežný človek si neuvedomuje akým ekologickým bremenom je textilný priemysel. Dizertačná práca MgA. Soni Zajacovej otvára problémy odevu, módy, trendov, ekológie, recyklácie vo vzťahu k životnému štýlu a budúcnosti sveta.

TEORETICKÁ ČASŤ je rozdelená na dve rozsahom rovnocenné časti, teoretickú a praktickú. Teoretická začína metodikou a metódami spracovania teoretickej časti. V prvom bloku MÓDA a EKOLÓGIA je logické usporiadanie jednotlivých kapitol, aby sa v práci nevytratil stanovený cieľ - skúmanie stavu udržateľnej módy a jej dopad na životné prostredie. Téma je obsahovo bohatá, preto autorka pri spracovaní poznatkov používa metódy analýzy, dedukcie, komparácie, indukcie a syntézy. Doktorandka pracuje s odbornou svetovou literatúrou, využíva internetové zdroje, často svoje tvrdenia opiera o citácie osobností z prostredia módy a filozofie. V jej podaní sú móda, odev a trendy v zajatí konzumu aj sociálne aspekty súčasného života podrobené analýze z rôznych uhlov pohľadu. Kritické uvažovanie tvorí priestor pre druhý blok UDRŽATELNÁ MÓDA. Citujem: „Princípy tvorby ekologického odevu. Recyklácia. Používanie materiálov šetrných k životnému prostrediu. Nadčasový dizajn. Eko-konceptuálna móda. Pokus fast fashion značky o udržateľnosť. Ekológia v umení.”

Už z názvu vyplýva, že na zložitý problém živej textilnej produkcie a jej negatívnych ekologických dôsledkov nie je možné objaviť jednoduchý recept. Kolotoč biznisu s odevom má celosvetovú sieť, ktorá ovláda ľudí všetkých kontinentov a formou cieľenej reklamy ich robí závislými na kupovaní nových textilných produktov. Doktorandka približuje čitateľovi nedôstojné podmienky v textilných firmách v krajinách tretieho sveta. Získané informácie spracovala v závere teoretickej časti dizertačnej práce. Aj po negatívnych faktoch cítiť závan optimizmu vo vzdelávaní, vznikom malých hnutí s cieľom meniť „správanie zákazníkov dnešnej doby”. Spomína líniu

„green,, uvažovania, ktorá má presah aj na iné spotrebné produkty, autá, potraviny, turismus a celkovo na zdravý životný štýl. Autorka dedukuje, že v budúcnosti bude jedinec okrem senzitivného výberu produktov uprednosťovať transparentné produkty zohľadňujúce životné prostredie.

PRAKTICKÁ ČASŤ

Ťažko predpokladať, že by jedinec vyriešil problematiku ekologickej produkcie textilu a jeho pokračovanie v odevnom priemysle. Sympatický je postoj doktorandky, ktorá v praktickej časti začína od seba, kde sa snaží použiť dosiahnuté teoretické poznatky. Mala ambíciu objaviť, vyvinúť nový textilný materiál recyklovaním. Realizovala sériu experimentov v spolupráci s prof. Jakubom Wienerom z Technickej university v Liberci. V experimentoch pokračovala na Technologickej fakulte UTB v Zlíne s doc. Pavlom Mokrejšom na projekte Collagen Dress a Instant Dress. Recyklačné technológie, ktoré boli základom mnohých skúšok neboli úspešné pre použitie v reálnej priemyselnej praxi. Doktorandka túto poctivú cestu hľadania nového textilného materiálu podrobne komentuje a objektívne hodnotí. Vzniknutý materiál aplikuje v oblasti voľnej tvorby.

Pokračovaním recyklačných snáh bol project Reclaimed Future s web dizajnérom Marošom Šmeringom. Autorka pretvárala armádne prebytky na súčasný odev. I keď príťažlivú myšlienku web dizajner nezvládol, stará idea prešívania v konkrétnom prípade armádného materiálu má výtvarne zaujímavý sociálny a filozofický rozmer.

Ďalším pokračovaním hľadania je kolekcia Nomadic, v ktorej má autorka väčšiu slobodu, nadšenie z kočovného života je inšpiráciou pre odevy zbavené povrchnej exclusivity, predstavujú čitateľnú a vyváženú autorskú kolekciu.

MgA. Soňa Zajacová prezentuje svoju tvorbu na módnych prehliadkach a stretá sa s pozitívnymi ohlasmi. Teoretické uvažovanie o udržateľnej móde konfrontuje s realitou. Jej osobná nespokojnosť ju vedie k novým projektom Be part of a Fashion Obesity. Formou obrazu na tričkách a šatkách komunikuje cez nositeľov svoj postoj voči pozitívam a negatívam okolia. Určitým názorovým vrcholom je protest project Fashion Obesity, ktorým odhaľuje presýtenosť osobných šatníkov a nezmyselnú nadváhu, obesitu kritizuje pojmom dieta. Forma umeleckej fotografie prebúda človeka zo slepej letargie nákupnej horúčky k životu nepotrebných vecí. Isadore Apparel-značka, ktorú založili bratia Velitsovci, cyklistické osobnosti, sa stala pre Soňu Zajacovú súčasným autorským domovom, kde pracuje ako dizajnér a vývojár. Navrhuje športové oblečenie pre firmu, ktorá presadzuje pohybom vlastnou energiou, zdravý životný štýl. Jej doterajšie skúsenosti naberajú nový rozmer. Ekologické navrhovanie znamená kvalitné dlhodobé green materiály umožňujúce nadčasovosť výrobku, trvácnosti zodpovedá aj kvalita šitia, spojenie minimalizmu a funkčnosti.

Záverom konštatujem, že doktorandská práca má 113 strán, na ktorých prebieha dlhý dej zaoberajúci sa príbehom vecí okolitého sveta, v ktorom sa doktorandka snaží upozorniť na našu spoluzodpovednosť za ekologické hrozby budúcnosti. Vidím veľký edukačný význam jej doktorandskej práce pre študentov dizajnu.

Mnoho významných rozhodnutí, názorových smerovaní sa rodí v dialógu. V úvode dizertačnej práce som sa dočítal o dialogu doktorandky s Mgr.art. Máriou Štranekovou Art.D., ktorá kreovala študentku Mg.A. Soňu Zajacovú počas štúdia na UTB o jej veľkom poďakovaní za odborné a cenné konzultácie. Môj obdiv za otvorenie očí do sveta módy, odevu a ekológie patrí obidvom.

Dizertačná práca s teoretickou a praktickou časťou splnila požadované ciele v celom rozsahu a po úspešnom obhájení odporúčam doktorandke udeliť titul Ph.D.

Dizertačnú prácu hodnotím známku A

doc.Ferdinand Chrenka akad.soch.

